

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ГЕНДЕРНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр
Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність – 053 Психологія
Освітньо-професійна програма – «Психологія»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)	Загальний обсяг год.	Екзамен/ залік
Денна	3	5	15	30	75	120	залік

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ» «30» першого 2021 р.

Робоча програма складена викладачем Лукашем Е.Я.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від 28.05 2023 р.

Голова циклової комісії

Галина ДУРДАС

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Гендерна психологія»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Змістових модулів – 3	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова дисципліна
	Спеціальність – 053 Психологія	Рік підготовки – 3
		Семестр – 5
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Лекції (15 год.)
		Практичні (30 год.)
		Самостійна робота (75 год.)
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – розвиток гендерної компетентності та навичок гендерного аналізу соціально-психологічних процесів і явищ. Сприяти розкрити гендерну компетентність не лише як орієнтацію у психологічних аспектах гендеру, але як здатність здобувачів помічати ситуацію гендерної нерівності в їх житті та в різних суспільних системах; протистояти сексизму, дискримінаційним діям та їх наслідкам; самим не створювати ситуації гендерної нерівності.

У практиці роботи фахівця (психолога, соціального працівника) часто постають питання, з'ясувати які важко, не оперуючи знаннями гендеру. Витоки багатьох з них сягають своїм корінням у прорахунки гендерної соціалізації, гендерної політики та гендерних можливостей в сучасному українському суспільстві.

Психологія гендерного розвитку включає аналіз концептуальних підходів і досліджень, що стосуються засвоєння статевих ролей, їх характеру в сім'ї та соціумі. Основний наголос зроблений на розгляді проблем гендерної ідентичності, соціалізації, формування гендерних стереотипів, а також диференціації гендерних відмінностей. Соціальні та етнокультурні аспекти проблеми гендерного розвитку також не залишилися поза увагою. Адже гендер присутній у змісті таких наук, як соціальна психологія, психологія сім'ї, сексологія, політична психологія тощо.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів із поняттям гендеру, теоретичними та методичними підходами до його вивчення різними галузями гуманітарних знань;
- вивчення гендерних практик в різних культурах світу;
- розкриття механізмів набуття гендерної ідентичності у процесі гендерної соціалізації, формуванню маскулінності та фемінності особистості на поведінковому рівні;
- розширення уявлень про гендерні ролі та стереотипи, прояви гендеру в різних сферах людської життєдіяльності;

- розвиток гендерної чутливості та гендерної толерантності як демократичних стратегій мислення, здатності актуалізувати і вибудовувати альтернативні до патріархальної культури життєві стратегії і схеми поведінки, реагувати на дискримінацію за ознакою статі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати психологічні механізми набуття гендерної ідентичності у процесі гендерної соціалізації, процес формування маскулінності та фемінності особистості на поведінковому рівні;

вміти аналізувати та пояснювати гендерні аспекти, ідентифікувати психологічні проблеми гендеру та пропонувати шляхи їх розв'язання. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. Обирати та застосовувати інструментарій (тести, опитувальники, проектні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Гендерна психологія»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ВСТУП ДО ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення.

Гендерна психологія як галузь психологічного знання. Розділи психологічної науки, що визначили структуру гендерної психології: диференційна психологія та психологія розвитку. Структура гендерної психології. Предмет гендерної психології: визначення в зарубіжній та вітчизняній науці. Сучасний стан предмету. Мета та завдання гендерної психології на сучасному етапі як нової наукової парадигми аналізу соціальних стосунків.

Фемінізм як альтернативна філософська концепція соціокультурного розвитку. Виокремлення гендерних досліджень в окрему галузь. Гендерні дослідження як новий концептуальний проект фемінізму.

Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології.

Історія появи терміну “гендер”. Порівняльний аналіз підходів до визначення гендеру в зарубіжній та вітчизняній психології. Загальна характеристика категорії гендеру як відмінної від біологічної категорії статі, соціальної за походженням, як соціальних відносин чи соціально організованого, соціально закріпленого поділу ролей на чоловічі та жіночі.

Характеристика категорії “стать” як складної багаторівневої системи, елементи якої формуються різночасно, на різних стадіях індивідуального розвитку, онтогенезу.

Динаміка заміни використання терміну “стать” на термін “гендер” у соціально-психологічних дослідженнях. Співвідношення статі та гендеру: біологічного та соціального.

Тема 3. Психологія гендерної соціалізації.

Гендерна соціалізація як процес засвоєння соціальних норм, правил, особливостей поведінки, установок відповідно до уявлень про гендерну роль, її формування й призначення. Механізми диференційної соціалізації: диференційне посилення й диференційне наслідування (імітація), спрямування, моделювання, заохочення (підкріплення). Напрями гендерної програми соціалізації дитини. Основні інститути гендерної соціалізації: сім'я, школа, середовище однолітків, література, ЗМІ, іграшки, мова.

Школа як інститут і джерело гендерної соціалізації. Організація навчального процесу й навчальних закладів. Спільне й окреме навчання хлопчиків і дівчаток: позитивне й негативне.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ГЕНДЕРУ

Тема 4. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект.

Визначення поняття “стереотип”, “соціальний стереотип” як спрощеного, схематизованого, емоційного, стійкого образу людини чи групи. Основні характеристики соціального стереотипу. Дослідження стереотипів у психологічній науці: концепції У. Ліппмана, Т. Шібутані, Г. Тешфела. Зміст та динаміка соціальних стереотипів. Трьохкомпонентна модель стереотипу: когнітивний, афективний, поведінковий. Підходи до визначення видів стереотипів. Етнічні, національні, рольові, статеві, статусні та ін. стереотипи.

Поняття гендерної ролі. Відсутність єдиної теорії соціальних ролей. Необхідність вивчення жіночих та чоловічих ролей. Значення культури, історичної епохи для формування гендерної ролі. Фази ставлення до гендерної ролі: прийняття традиційних гендерних ролей, двоїсте ставлення до гендерних ролей, гнів, активність, інтеграція гендерних ролей.

Теорія андрогінії С. Бем. Образи чоловіка й жінки в суспільній свідомості: типовий чоловік, типова жінка. Проблема сексизму як упередженості та дискримінації прав, статусу, обов'язків, сфер діяльності, домагань та очікувань

на підставі належності до певної статі. Проблема сексизму в Україні.

Тема 5. Гендерна ідентичність особистості.

Різні підходи до визначення гендерної ідентичності в залежності від парадигми досліджень. Гендерна ідентичність, статево-рольова ідентичність, психологічна стать особистості: співвідношення понять. Значення статевої ідентифікації та статевої самосвідомості. Психологічна стать особистості як процес реального оволодіння особистістю чоловічої чи жіночої ролі, досягнення певного рівня статевої самосвідомості та статевої ідентифікації. Основні характеристики психологічної статі особистості: засвоєння дитиною статевої ролі. Когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти гендерної ідентичності.

Концепція формування статевої (гендерної) ідентичності І.С. Кона. Вікові етапи та їхня характеристика. Стадії становлення гендерної ідентичності за Ш.М. Берн: 1) гендерна ідентифікація; 2) гендерна константність; 3) диференціальне наслідування; 4) гендерна саморегуляція.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.

Тема 6. Гендерна психологія лідерства.

Особливості гендерного дисбалансу у сферах державної служби та управління людськими ресурсами. Поняття «скляна стеля». Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні. Стереотип жіночого лідерства. Сучасні напрямки дослідження гендерних аспектів лідерства: дослідження стилів лідерства, дослідження гендерної ідентичності лідерів, крос-культурні дослідження гендерних аспектів лідерства. Гендерні теорії лідерства: концепція

«гендерного потоку», теорія гендерного відбору лідерів, концепція токенизму, статусна теорія. Лідерський потенціал у жінок та його розвиток.

Тема 7. Психологія гендерного насильства.

Поняття гендерного насильства. Різновиди гендерного насильства та їх

характеристика. Фізичне насильство. Сексуальне насильство. Психологічне насильство. Типи насильства відповідно до віку жінок. Законодавча база боротьби з насильством щодо жінок. Чинники насильства щодо жінок. Об'єктивація жіночого тіла у рекламі. Модель циклічного характеру домашнього насильства за Леоном Уолкером.

Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція. Соматична патологія. Особистісні та емоційні порушення. Соціальні наслідки. Особливості надання психологічної допомоги жертвам насильства. Феміністична психотерапія.

Тема 8. Гендерна психологія спілкування

Мова як джерело гендерної соціалізації. Спеціальні назви для чоловіків і жінок та їхніх ролей у різних мовних культурах. Кількість і характер слів для опису чоловіка та жінки. Література. Сексизм у дитячій літературі. Гендерні символи у східнослов'янських казках. Статева стереотипізація у змісті книг. Перевага чоловічих персонажів у літературі. Ролі, які виконують чоловік і жінка в літературі. Представленість жіночих і чоловічих персонажів у підручниках.

Роль ЗМІ у формуванні й підтримці традиційних ролей чоловіка та жінки. Роль ЗМІ у гендерній соціалізації. Роль інформаційного тиску. Гендерні аспекти контентаналізу рекламних роликів. Атитюд в рекламі. Дослідження гендерних образів реклами. Гендерна невербальна комунікація в рекламі. Статеворольові стереотипи в рекламі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Гендерна психологія»

Назва теми		Кількість годин		
		Лекції	Практичн і заняття	Самостій на робота
Змістовий модуль 1. Основні напрями психоаналізу				
1.	Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення.	2	4	8
2.	Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології.	2	4	8
3.	Тема 3. Психологія гендерної соціалізації.	2	4	10
Змістовий модуль 2. Розвиток зарубіжної психології				
4.	Тема 4. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект.	2	4	10
5.	Тема 5. Гендерна ідентичність особистості.	2	4	10
Змістовий модуль 3. Гуманістично-орієнтовані напрямки психології				
6.	Тема 6. Гендерна психологія лідерства.	2	4	10
7.	Тема 7. Психологія гендерного насильства.	2	4	10
8.	Тема 8. Гендерна психологія спілкування.	1	2	9
	Разом	15	30	75

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни «Гендерна психологія»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ВСТУП ДО ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення.

План практичного заняття:

1. Предмет, структура та завдання гендерної психології.
2. Гендерна психологія в системі міждисциплінарного знання про гендер.
3. Розвиток гендерної психології.
4. Завдання гендерної психології на сучасному етапі.
5. Яке місце психології в структурі гендерного знання?
6. Що розуміють під предметом гендерної психології?
7. Які програмні завдання стоять перед сучасною гендерною психологією?

Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології.

План практичного заняття:

1. Система категорій гендерної психології
2. Психологічні концепції та теорії гендеру
3. Гендер у соціокультурному вимірі
4. Стратифікація статей у культурі та суспільстві.

Тема 3. Психологія гендерної соціалізації.

План практичного заняття:

1. Психологічна сутність гендерної соціалізації особистості.
2. Теорії та механізми гендерної соціалізації
3. Основні інститути та агенти гендерної соціалізації.
4. Які соціальні чинники відіграють провідну роль у первинній соціалізації

статі, а які – у вторинній?

5. Розкрийте роль дитячої субкультури у гендерній соціалізації.
6. Ресоціалізація чоловіків і жінок до гендерних ролей, що змінюються.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ГЕНДЕРУ

Тема 4. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект

План практичного заняття:

1. Гендерні стереотипи як шаблон гендерної ролі.
2. Гендерна роль: поняття, зміст, рівні аналізу. 3. Гендерно-рольовий конфлікт.
4. Сексизм та гендерна дискримінація.
5. Який зв'язок існує між гендерними стереотипами та комерційною рекламою?
6. Які статеві стереотипи принижують життєздатність неповної сім'ї?

Тема 5. Гендерна ідентичність особистості.

План практичного заняття:

1. Поняття гендерної ідентичності.
2. Структура, види та розвиток гендерної ідентичності.
3. Гендер та сексуальність.
4. Феномен «queer-ідентичність».
5. Дитячі кумири як рольові моделі гендерної ідентичності (шоу-зірки, герої/героїні фільмів, мультфільмів та комп'ютерних ігор).

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.

Тема 6. Гендерна психологія лідерства.

План практичного заняття:

1. Гендер і досягнення.
2. Сучасні напрямки дослідження гендерних аспектів лідерства.
3. Гендерні теорії лідерства.
4. Лідерський потенціал у жінок та його розвиток.
5. Які психологічні умови мають бути створені для розвитку жіночого лідерства?
6. Які перешкоди жіночому лідерству в українському суспільстві?

Тема 7. Психологія гендерного насильства.

План практичного заняття:

1. Поняття гендерного насильства.
2. Різновиди гендерного насильства.
3. Чинники насильства щодо жінок.
4. Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція.

Тема 8. Гендерна психологія спілкування.

План практичного заняття:

1. Гендер у мовному вимірі.
2. Гендерні особливості спілкування.
3. Створення гендеру у спілкуванні.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Тематика	Години
1.	Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення.	8
2.	Теоретичні основи гендерної психології.	8
3.	Психологія гендерної соціалізації.	10
4.	Гендерна роль: соціально-психологічний аспект.	10
5.	Гендерна ідентичність особистості.	10
6.	Гендерна психологія лідерства.	10
7.	Психологія гендерного насильства.	10
8.	Гендерна психологія спілкування.	9
Разом		75

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять, самостійну роботу. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни «Гендерна психологія» використовуються такі методи навчання як:

- словесні (пояснення, лекція);
- наочні (ілюстрації, плакати, схеми, карти, мультимедійні файли);
- практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань);
- методи стимулювання обов'язку та відповідальності у студентів: переконання у значущості навчання, вимоги, вправи з виконання вимог, програмоване опитування;
- методи стимулювання інтересу до навчання: пізнавальні ігри, навчальні дискусії; створення ситуацій емоційно-моральних переживань; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості;
- за ступенем самостійної роботи студентів: методи взаємодії викладача та студента (бесіда, дискусія); методи самостійної роботи студентів (самостійна робота з книгою, письмова робота, самостійна робота під керівництвом викладача);
- за особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький;
- за джерелом інформації і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація).

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі із використанням засобів комп'ютерної техніки; практичні заняття; виконання самостійної роботи; робота в мережі Інтернет.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Екзамен	Разом
20%	25%	15%	40%	100%

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
90-100 A	Відмінно	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.</p>	Високий (творчий) рівень

<p>85-89</p> <p>В</p>	<p>Дуже добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.</p>	<p>Достатній рівень</p>
<p>75-84</p> <p>С</p>	<p>Добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.</p>	
<p>65-74</p> <p>Д</p>	<p>Задовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	<p>Середній рівень</p>
<p>60-64</p> <p>Е</p>	<p>Достатньо</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на</p>	

		заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3 (задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичних завдань.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Засоби діагностики знань студентів.
6. Критерії оцінювання знань студентів.
7. Посібники.
8. Презентаційні матеріали.
9. Інтернет-джерела.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова:

1. Гендерні дослідження: навчально-методичний посібник. – Укладач: Медіна Т.В. – Чернівці:Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 127 с.
2. Говорун Т. В. Соціалізація: статі та сексуальності. — Тернопіль: Навч. книга “Богдан”, 2001. — 240 с.
3. Говорун Т. В., Кізь О.Б., Кікінежді О.М. Гендерна терапія як інновація у роботі психолога з молодим подружжям. Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості: колективна монографія / відпов. ред. Н.І.Тавровецька. Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. С. 7-27.
4. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навч. посібник. — Тернопіль: Навч. книга “Богдан”, 1999. — 384 с.
5. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. 308с.
6. Гендер для медій / Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. // За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – Вид. третє, вип. і доп. –Київ: Критика, 2017. – 220 с.
7. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: підручник. К.: Академвидав, 2009. 304 с. Жінка в Україні. Міжвідомчий науковий збірник / За редакцією Комарової А. І., Київ, 2004. — Том 30, 32, 42
8. Жінки та чоловіки в Україні: статистичний збірник. – К., 2015.
9. Кікінежді О. М., Василькевич Я. З. Психологічна безпека особистості в контексті егалітарно- освітньої парадигми. Психологічна безпека особистості у змінному світі: міжнародна колективна монографія / за заг. ред. І.В.Волженцевої. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2019. С. 287-304 с.
10. Кікінежді О.М. Становлення Я-концепції жінки/чоловіка в юнацькому віці. Humanitarium. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний

- університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький; Ніжин: Лисенко М. М., 2019. Том. 42, Вип. 1 : Психологія. С. 77-90.
11. Кікінежді О.М. Формування гендерної культури молоді. Практична психологія та соціальна робота. 2007. №10. С.19-36.
  12. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ: Основи, 2017.-256 с.
  13. Орбан-Лембрик Л. Е. Гендерна психологія. Київ : Академвидав, 2003 568 с.
  14. Основи гендерного аналізу в дисциплінах соціогуманітарного циклу. Методичні рекомендації. Малес Л. В. — К.: — Злато-граф, 2004. — 26 с.
  15. Основи теорії гендеру: Навч. посіб. — К.: ”К. І. С.”, 2004. — 536 с.
  16. Петренко О. Б. Гендерна психологія. Практикум. Рівне : РДГУ, видавець Олег Зень, 2012. 127 с.
  17. Савельєва В. С. Гендерна психологія : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2005. 320 с.
  18. Ткалич М. Г. Гендерна психологія. Київ : Академія, 2021. 248с.
  19. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 358 с.

Допоміжна:

1. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Ч. 3. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 282 с.
2. Євтушенко О. Н. Гендерна психологія : [науково-методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Гендерна психологія»]. Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. 64 с.
3. Євтушенко О. Н. Гендерна психологія : [науково-практичні рекомендації по проведенню психологічного практикуму з курсу «Гендерна психологія»] Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. 60 с.
4. Кімел М. Гендероване суспільство / Пер. С. Альошкіна. – К.: Сфера, 2003. – 481 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0BzyNdbFDRRN_ODNoaEdvUld6Q0U/view

5. Козачук О. А. Психосоціальний розвиток особистості юнацького віку з гомосексуальною орієнтацією. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія.- К., 2015. 20 с.
6. Кравець В. Гендерна педагогіка. Тернопіль: Джура, 2003. 416с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. <http://habitus.od.ua/> Габітус. Науковий журнал з соціології та психології
3. <https://r.donnu.edu.ua/> DSpace. Матеріали наукової бібліотеки
4. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал.
5. <http://library.tneu.edu.ua> – сайт бібліотеки ЗУНУ
6. <http://www.education.gov.ua> – офіційний сайт МОН України.
7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
8. Електронна бібліотека НПН України - <http://lib.iitta.gov.ua>
9. Актуальні проблеми психології - <http://appsychology.org.ua>
10. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України - <http://psychologynaes-ua.institute/>
11. Українська бібліотека - <http://ualib.com.ua/>
12. Психологія - <http://psych.kiev.ua>
13. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи - <http://psyua.com.ua/>